ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΠΕΙΡΑΤΑΙ ΣΤΗ ΛΑΙΜΗΤΟΜΟ

Τὸ Σπετσιώτικο τρεχαντῆρι καὶ ἡ κακή του τύχη. Μιὰ θαλασσινὴ τραγῳδία. Οἱ ἕξη Τσιριγῶτες ληστοπειραταί. «Ἔστι δίκης ἐφθαλμές»! Τὰ δικαστήρια τεῦ Ἰονίου Κράτους. Μιὰ νύχτα ἀγωνίας. Ὁ ἐφημέριος Πάμφιλος καὶ ὁ πειρατὴς Φιρλιγκός. Στιγμὲς τρέμου.

Κατὰ τὸν Αὔγουστο τοῦ 1837, ἕνα Σπετσιώτικο τρεχαντῆρι, μὲ πλοίαρχο τὸν Σταμάτη Κοκκίνη, ἀνεχώρησε ἀπὸ τὸ λιμάνι Βόλου γιὰ τὰ Χανιὰ τῆς Κρήτης, φορτωμένο λάδι καὶ κατράμι. Τὸ πλήρωμά του ἀπετελεῖτο ἀπὸ τέσσερες ἄντρες τούς: Θανάση Τρικαλίτη, Κυριᾶκο Λήμα, Νικ. Κωσταντάκη καὶ Α. Κολοπούλη, ὅλους Σπετσιῶτες.

Ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες, ἔφθανε στὰ Χανιά, πουλοῦσε τὸ φορτίο του καὶ εἰσέπραττε εἴκοσι χιλιάδες πιάστρες, δηλαδὴ σχεδὸν 600.000 σημερινὲς δραγμές. Τὴν εἴσπραξι τῶν χρημάτων αὐτῶν ἀντελήφθησαν ἀπὸ τοὺς ἐογάτες τοῦ λιμανιοῦ, ξεχωοιστὰ ὅμως τὴν ἐσημείωσε κάποιος Ἰωάννης Φαρδούλης, φύλακας τοῦ Ὑγειονομείου, ἄνθρωπος μὲ ὕποπτο παρελθόν...

Στὶς 19 Αὐγούστου, τὸ βράδυ, τὸ τρεχαντῆρι ἔκανε πανιὰ γιὰ τὶς Σπέτσες, φέροντας, ἐκτὸς τοῦ πληρώματος, καὶ τοὺς ἀκολούθους ἐπιβάτες: τὴ Χουσούλα Καφατσούλου, ἐτῶν 44, τὸ γυιό της Λεωνίδα ἐτῶν 8, μιὰ ὄμορφη κοπέλλα Κρητικὰ Αἰκατερίνη, ἐτῶν 16, τὸ Νικ. Μοσχοβίτη ἐτῶν 30, καὶ τὸν ὑπηρέτη του Γιάννη ἐτῶν 17.

Μόλις τὸ πλοῖο ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ λιμάνι, ὁ Νικ. Μοσχοβίτης ἐπῆρε τὸν πλοίαρχο κατὰ μόνας καὶ τοῦ εἶπε χωρὶς πολλὲς περιστροφές:

— Καπετὰν Σταμάτη, ἔχω ἕνα μυστικὸ νὰ σοῦ πῶ... Ποιὸ ὄξω, περιμένω νὰ μοῦδθῃ ἀπὸ τὴ στεριὰ βάρκα μ' ἕνα καλὸ δέμα μεταξωτὰ πανιά.

Ὁ πλοίαρχος ζάρωσε τὰ φρύδια:

— Δηλαδὴ μοῦ προτείνεις νὰ κάνουμε κοντραμπάντο; τοῦ εἶπε λιγάκι θυμωμένος.

— Καπετάνιε μου, δὲ θὰ ζημιωθῇς ἀπὸ τὴ δουλειὰ αὐτή. Θἄχῃς γερὸ μερτικό.

Ὁ καπετὰν Σταμάτης ἐδίστασε ἀκόμη λίγο, ἔφερε τάχα κάποιες ἀντιρρήσεις, μὰ στὸ τέλος δέχτηκε. Ὁ πειρασμὸς εἶχε κυριέψει τὴν ψυχή του.

Τέσσερες ὧρες νύχτα, κ'ἐνῶ βρίσκονταν πέντε μίλλια μακρυὰ ἀπὸ τὴ στεριά, εἶδαν νὰ διευθύνεται πρὸς τὸ τρεχαντῆρι, ἕνα πλοιάριο ἀπὸ τὸ εἶδος ἐκεῖνο ποὺ λέγεται τ ο α γ έ τ ο ἢ π έ ρ α μ α. Ὁ πλοίαρχος ἐκάλεσε τὸ Μοσχοβίτη καὶ τοῦ εἶπε νὰ κοιτάξῃ καλὰ ἂν τὸ πλεούμενο ποὺ ἔρχεται εἶνε ἡ βάρκα ποὺ περιμένει! Ὁ Μοσχοβίτης νομίσας ὅτι εἶνε οἱ φίλοι του, τοὺς ἐκάλεσε.

Μιὰ φωνὴ ἀπάντησε: — «Σᾶς ἐχάσαμε!...»

Ὅταν τὸ Πέραμα ἐπλησίασε, οἱ Σπετσιῶτες εἶδαν ὅτι εἶχε μέσα μόνον δυὸ ἀνθρώπους ποὺ τοαβοῦσαν κουπί. Ὅταν ὅμως ἐδιπλάρωσε τέσσαρα ἄλλα ἄτομα ὡπλισμένα μὲ πιστόλες καὶ τσεκούρια, πετάχτηκαν ἀπὸ τὸ ἀμπάρι καὶ μ' ἕνα σάλτο πήδησαν στὸ τρεχαντῆρι φωνάζοντες:

— Ψηλὰ τὰ χέρια καὶ τσιμουδιάγιατί σᾶς φάγαμε!...

Λὲν ἦταν οἱ λαθρέμποροι ποὺ περίμεναν. Ἦταν πειραταί!...

Ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὸ πλοῖο, ἔδεσαν χειροπόδαρα τὸν πλοίαρχο καὶ τοὺς ναῦτες. Ἔπειτα σκορπίστηκαν στὸ κατάστρωμα καὶ στὸ ἀμπάρι γιὰ λάφυρα. Ὅτι καλὸ εὕρισκαν, τὸ κατέβαζαν γοήγορα στὴ βάρκα τους. Τοὺς ἐπιβάτας τοὺς εἶχαν κλείσει στὸ ἀμπάρι καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐλήστευσαν. Ἐπῆραν καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ φορέματα τῶν γυναικῶν. Τὸ χρηματοκιβώτιο τοῦ πλοιάρχου, τὰ χρήματα τῶν ναυτῶν, μερικὰ ἀπὸ τὰ καλλίτερα πράγματά τους τὰ ἐπῆραν ἐπίσης ἐκ τῶν πρώτων.

Ἔπειτα, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζε ἄρχισαν γρήγορα νὰ καρφώνουν τὰ κουπιὰ τοῦ τρεχαντηριοῦ, ἐκατέβασαν ὅλο τὸ πλήρωμα στὸ ἀμπάρι, ὅπου ἀντηχοῦσαν οἱ θρῆνοι τῶν ἐπιβατῶν, ἔρριξαν μέσα τελευταῖο καὶ τὸν πλοίαρχο καὶ τέλος ἐκάρφωσαν τὸ σκέπασμα τοῦ ἀμπαριοῦ. Σὰν νὰ μὴν ἔφταναν αὐτά, καὶ γιὰ νὰ ἐξαφανίσουν κάθε ἴχνος τοῦ κακουργήματός των οἱ ἕξη πειραταὶ ἄνοιξαν τρύπες στὸ τρεχαντῆρι γιὰ νὰ βουλιάξῃ.

Ἀλλὰ μὲ ὅλες τὶς προφυλάξεις τῶν κακούργων ἡ Θεία Πρόνοια ἠθέλησε νὰ σωθοῦν δυὸ ἀπὸ τὰ θύματά τους, σὰν ἀπὸ θαῦμα. Ὁ μικρὸς μοῦτσος τοῦ τρεχαντηριοῦ εἰ ὅλο τὸ δίστυμα τῆς τραγῳδίας, ἦταν κρυμμένος κάτω ἀπὸ ἕνα δέμα σχοινιὰ καὶ δὲν τὸν ἀντελήφθησαν. Μόλις οἱ πειραταὶ ἄφησαν τὸ τρεχαντῆρι, ὁ μοῦτσος ἐγλύτωσε ἀπὸ τὸν κρυψῶνα του, ἐξεκάρφωσε τὸ ἀμπάρι κατέβηκε καὶ μὲ τὸ ταιτικό του σουγιᾶ ἔκοψε τὰ δεσμὰ τοῦ πλοιάρχου, τῶν ναυτῶν, τῶν ἐπιβατῶν. Ἐλεύθεροι πιὰ ἐρρίχτηκαν ὅλοι στὴ θάλασσα, τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ τρεχαντῆρι ἦταν γιὰ νὰ βουλιάξῃ.

Ἡ δυὸ γυναῖκες ἐπνίγησαν ἀμέσως, καθὼς καὶ οἱ ἄτεροι ἐπιβάται μετὰ λίγες στιγμές. Οἱ πειραταί, μόλις εἶδαν τὸ πλήρωμα νὰ κολυμπᾷ γιὰ νὰ σωθῇ, ἄρχισαν νὰ τοὺς πυροβολοῦν. Ἡ σφαῖρες ἐκόπτασαν τὸ Θανάση Κολοπούλη καὶ τὸ Νικ. Κωσταντάκη, οἱ ὁποῖοι ἐξαφανίστηκαν κατω ἀπὸ τὸ κῦμα ποὺ κοκκίνησε ἀπὸ τὸ αἷμα τους. Τὸ ναυόπουλο κολυμπῶντας βρέθηκε κοντὰ στὴ βάρκα τῶν πειραιῶν, μὲ ἀγωνία πιάστηκε ἀπὸ τὴν κουπαστὴ καὶ κλαίγοντας ζητοῦσε ἔλεος.

Μὲ μιὰ τσεκουριὰ τὸ ἐσκότωσαν!...

Στὸ μεταξύ, ὁ πλοίαρχος Κοκκίνης καὶ ὁ ναύτης Τρικαλίτης, ἄριστοι κολυμβηταί, κατώρθωσαν ν' ἀπομακουνθοῦν καὶ μετὰ πολλὲς ὧρες, γυμνοὶ καὶ τρέμοντες ἀπὸ τὸ κρύο, νὰ πατήσουν στὴ στεριὰ τῆς Κρήτης, ὅπου κάποιοι σπλαγχνικοὶ ψαράδες τοὺς περιποιήθηκαν. Τὴν ἄλλη μέρα, διηγήθηκαν στὶς ἀρχὲς τὰ παθήματά τους. Ἀπὸ τοὺς ληστοπειρατὰς εἶχαν ἀναγνωρίσει ἕνα: τὸν παράδοξο ἐκεῖνον ὑγειονομοφύλακα Ἰω. Φαρδούλη. Αὐτός, μόλις ἔμαθε ὅτι τὸν καταζητεῖ ἡ Δικαιοσύνη, ἐκρύφτηκε σὲ μιὰ σπηλιά, ὅπου τὸν συνέλαβαν. Θρασύδειλος ὅπως ἦταν, ὡμολόγησε τὸ ἐγκλημά του καὶ μαρτύρησε τοὺς συνεργάτας του: Συνελήφθησαν ἀμέσως οἱ Βενέτος Γρίτζης, Ἰγνάτιος Γωσάτης, Νικόλαος Χαβιάρος, Βρετὸς Λεονταράκης καὶ τέλος ὁ Γεώργιος Φιρλιγκός, ἀρχηγὸς τους, ἕνα ἀνθρωπόμορφο τέρας—ὅπως ἔλεγαν ὅλοι.

Χωρὶς πολλὴ δυσκολία ὡμολόγησαν τὴν πρᾶξι τους καὶ ὑπέδειξαν τὸν τόπο, ὅπου εἶχαν κρύψει τὰ χρήματα καὶ τὰ λάφυρα, μιὰ σπηλιά. Σιδεροδεμένοι ὡδηγήθηκαν στὴ φυλακή. Ἐπειδὴ ὅμως ἦταν ὅλοι Κυθήριοι, ἤτοι ὑπήκοοι, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, τοῦ Ἰονίου Κράτους, ὁ τότε πρόξενος τῆς Ἀγγλίας στὰ Χανιὰ Ἔορίκος Ὄγκλυ παρέλαβε τοὺς ὑποδίκους ἀπὸ τὶς τουρκικὲς ἀρχὲς τῆς Κρήτης καὶ τοὺς ἔστειλε μὲ πολεμικὸ πλοῖο στὴν Ἰόνιο Κυβέρνησι γιὰ νὰ δικασθοῦν, σύμφωνα μὲ τὰ διεθνῆ νόμιμα. Ἡ δικη ὡρίσθη νὰ γίνῃ στὴ Ζάκυνθο.

Τὸ δικαστήριο συνεκροτήθη τὴν 25ην Σεπτεμβρίου 1838, μὲ πρόεδρο τὸ Λημ. Δαμουλιᾶνο, συνέδρους τοὺς Κ. Ναφάντζη καὶ Ἀντ. Σωμερίτη καὶ εἰσαγγελέα τὸν Μάρκο Ρώσση. Ἡ δίκη ἐξήγειρε ζωηρὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Ζακυνθινῶν καὶ ἐκράτησε τρεῖς μέρες. Τὸ Δικαστήριο κατεδίκασε ὅλους τοὺς κατηγορουμένους «ε ἰ ς θ ά ν α τ ο ν δ ι ὰ τ ῆ ς λ α ι μ η τ ό μ ο υ ». Τόπος τῆς ἐκτελέσεως ὡρίσθη ἡ Πλατεῖα τοῦ Μώλου (σήμερα Γεωργίου Α') καὶ ἡμέρα ἡ 15 Νοεμβρίου 1838. Κατεδικάσθησαν ἀκόμη καὶ εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης καὶ τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως, ὁριαθέντα εἰς λίρας στερλίνας 193, σελλήνια 11, πέντες 10, καὶ 6 φαρδίνια. Ἀκριβολογία Ἐγγλέζικη!...

***

Τὰ γεγονότα ποὺ ἀφηγούμεθα εἶνε βγαλμένα ἀπὸ ἐπίσημα ἔγγραφα, εὑρισκόμενα στὸ Ἀρχειοφυλακεῖον Ζακύνθου.

Ὅσο ἐπλησίαζε ἡ ἡμέρα τῆς ἐκτελέσεως, ἡ ἀνυπομονησία τοῦ κόσμου ἐμεγάλωνε. Τὴν παραμονὴ τῆς φοβερᾶς ἡμέρας, ἀπὸ τὴ νύχτα ἀκόμη οἱ κατάδικοι φέροντες τὶς βαρειὲς ἁλυσίδες τους μετεφέρθησαν ἀπὸ τὴ φυλακὴ στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου κειμένη στὴν Πλατεία Μώλου. Ἰσχυρὰ συνοδεία στρατιωτῶν τοὺς φρουροῦσε, καὶ μόλις ἐκλείστηκαν στὴν ἐκκλησία, ἡ φρουρὰ ἐσχημάτισε γύρω ζώνη ἀδιαπέραστη, ἐπιδιζοντας τὸν κόσμο.

Μέσα στὸ ναὸ ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη, τοὺς ὑποδέχτηκε ὁ σεβάσμιος πνευματικὸς Μιχαὴλ Κοριανάτης Πάμφιλος, ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τῶν φυλακῶν, φέρων τὸ περιαχῆλι του καὶ τὸν Τίμιο Σταυρὸ στὰ χέρια του. Τὸ ναὸ ἐφώτιζαν μόνο ἡ καντῆλες ποὺ ἔκαιγαν μπροστὰ στὶς τέσσερες δ ε ο π ο τ ι κ ὲ ς εἰκόνες ἐνῶ τὸ Ἅγιον Βῆμα φωτίζονταν ἀπὸ τὴ μεγάλη λαμπάδα ποὺ ἔκαιγε ἐπάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ τὸ «ἀκοίμητο φῶς» πρὸ τοῦ Ἀγιοφορίου. Σιγὴ βαθειά, σιγὴ πένθιμη ἐβασίλευε μέσα στὴν ἐκκλησία τὴν ὁποίαν δὲν διέκοπτον παρὰ οἱ στεναγμοὶ τῶν κατοδίκων καὶ τὸ τρίξιμο ποὺ ἔκαναν ἡ ἁλυσίδες τους.

Ἡ ὥρα τῆς ἐξομολογήσεως πλησιάζει. Σκιθρωποὶ οἱ μελλοθάνατοι ἐπλησίασαν, καὶ τὰ τρέμοντα γόνατά τους διπλώθηκαν μπροστὰ στὴν Ὡραία Πύλη.

Ἕνας μόνο ἔμεινε ἀκίνητος στὴ θέσι του ὄρθιος σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ παρακολουθοῦσε τὸ θέαμα μὲ τὰ μάτια ζωηρῶς λάμποντα. Καὶ αὐτὸς ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ληστοπειρατῶν Γεώργιος Φιρλιγκός.

Ὁ ἐφημέριος Πάμφιλος, στρεφόμενος μίλησε στοὺς κατοδίκους:

— Παιδιά μου, τοὺς εἶπε, ἡ φοβερὴ στιγμὴ γιὰ σᾶς ἔφθασε! Ἁμαρτήσατε!... Ὁ κόσμος θέλει τὸ αἷμα σας, ἐνῶ ὁ Χριστὸς ζητεῖ τὰ δάκρυά σας, τὴν ἀληθινή σας μετάνοια. Αὔριο, τὰ ζωντανὰ κορμιά σας θὰ εἶνε νεκρά, σὲ λίγες ὧρες δὲν θὰ ὑπάρχουν γιὰ σᾶς.

Δείχνοντας ἔπειτα στοὺς κατοδίκους τὸν Ἐσταυρωμένο, τοὺς ἐρώτησε:

— Μετανοεῖτε;!

Καὶ μὲ μιὰ φωνή, μὲ τρέμοντα χείλη, οἱ μελλοθάνατοι ἀπήντησαν:

— Μετανοοῦμε!...

Μετὰ τὴν εὐχὴ τοῦ ἱερέως καὶ τὸ φιλὶ εἰρήνης, ὁ ἐφημέριος — ἕνας — ἕνας τοὺς ἐπλησίασε καὶ μεταλάβασε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Τελευταῖος ἔμεινε ὁ Γεώργιος Φιρλιγκός. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν πειρατῶν ἦταν μιὰς ἀπίστευτης ὀμορφιᾶς, μόλις εἰκοσάρια ἐτῶν, ψηλός, μὲ ξανθὰ κατσαρωτὰ μαλλιά, ἀγκαλιαστὰ μουστάκια καὶ σωστὴ μάτρα γυναίκας. Ἔμεινε κοντὰ στὴν ἴδια ὥρα κι ἐπάνω στὸν παπᾶ. Ὁ αἰδ. Λάμφιλος τὸν ἐρώτησε θρησκευτικά:

— Σύ, παιδί μου Γιώργη, δὲν μετανοεῖς; Δὲν τὰ κοινωνεῖς;

Τότε ὁ ἀρχηγὸς τῶν πειρατῶν, σηκώνοντας τὰς ἁλύσεις του, πλησίασε καὶ μὲ ὑποκωφη φωνή, εἶπε στοὺς συντρόφους του:

— Τραβηχτῆτε πίσω ὅλοι!

Κι ἀπὸ τότε συνέβη ἡ τρομερὴ σκηνὴ ποὺ θὰ διηγηθοῦμε στὶς ἑπομενὲς φύλλα.